

Openingsrede van de voorzitter mr. B. van Vloten gehouden op de 54e najaarsvergadering van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging op woensdag 8 november 1978 te Ugchelen

Dames en heren,

Wij staan aan het begin van onze 54e Najaarsvergadering. Wij stellen ons voor dat het interessant is na te gaan hoe het tot nu toe is verlopen met de herbebossingen van stormvlakten. Hebben verschillende herbebossingen zich ook verschillend ontwikkeld? En zo ja, kan uit de huidige resultaten al tot een voorkeur worden geconcludeerd?

De heren Van Tol en Verheul zullen dit onderwerp inleiden en bij de excursie naar het Zwolse Bos en de landgoederen Petraea en Tongeren zullen de heren Dieperink en Jacobs toelichting geven.

Sinds onze laatste voorjaarsvergadering zijn 3 leden ons ontvallen:

- Ir. G. A. Overdijkink, oud Inspecteur landschapsverzorging bij het Staatsbosbeheer, was tot het laatst toe een zeer geïnteresseerde en trouwe bezoeker van onze vergaderingen.
- Dr. D. Burger, vele jaren werkzaam bij de Dienst van het Boswezen in het voormalig Nederlands-Indië, schreef in de zestiger jaren een boek over het onderzoek in de bosbouw; ook hij was een bijzonder trouwe deelnemer aan onze bijeenkomsten en
- Dr. Th. C. Oudemans, die veel voor de bosbouw en ook voor onze vereniging heeft gedaan en die sinds verscheidene jaren Lid van Verdienste van onze vereniging is geweest. Hij heeft zijn landgoed "Schovenhorst" dienstbaar gemaakt aan de Nederlandse bosbouw. Op onze vergaderingen was hij een markante figuur die steeds originele inbreng heeft gehad.

Wij zullen allen zeer missen. Ik verzoek u op te staan en enkele ogenblikken te wijden aan hun nagedachtenis.

Er hebben zich negen nieuwe leden gemeld. Hun namen zullen bij een ander agendapunt van deze vergadering bekend worden gemaakt.

Van de mogelijkheden die de Beschikking Bosbijdrage biedt, was halverwege augustus jongstleden gebruik gemaakt voor een oppervlakte van 135.000 hectaren. Voor de Beschikking Natuurbijdrage was

deze oppervlakte 26.000 hectaren. Terzelfder tijd waren bijna 500 toezeggingen gedaan door een subsidie in de zogenaamde onrendabele beheerskosten. Op dat moment waren er nog 283 aanvragen te behandelen.

Aanvankelijk was er een vertraging in de afhandeling van de aanvragen voor de 75%-bijdrage, die werd veroorzaakt doordat de beheersplannen die waren ingediend, nog moesten worden beoordeeld of doordat de beheersplannen te laat waren ingediend of doordat de beheersplannen en de daarbij behorende kaarten onvolledig waren.

Het is duidelijk dat de uitvoering van een dergelijke nieuwe regeling een inlooperperiode vereist, zowel voor de aanvrager als ook voor degene die de aanvraag beoordeelt. Ervaring zal zeker kunnen leiden tot grotere exactheid, maar een soepele behandeling zal nodig blijven om tot redelijke resultaten te geraken. Intussen is uit een door het Boschap ingestelde enquête gebleken dat vele bosbedrijven niet tevreden zijn over de uitvoering van de 75%-regeling. De bezwaren richten zich vooral op de volgende punten:

- het man-uur-tarief dat wordt gehanteerd, zou te laag zijn;
- de prestatie waarvan wordt uitgegaan, zou te hoog zijn;
- over de methodiek van de uitvoering bestaat niet altijd éénstemmigheid.

Binnen het Bosschap wordt over deze aangelegenheid overleg gepleegd. Daarbij zal het werkgelegenheidsaspect een belangrijke rol spelen. Ook binnen de Nederlandse Vereniging van Beseigenaren krijgt dit belangrijke onderwerp veel aandacht. Er is een commissie die te dezer zake namens de beseigenaren overleg pleegt met het Staatsbosbeheer, ten einde ertoe bij te dragen dat deze bijdrage-regeling zo goed mogelijk aan zijn doel beantwoordt.

Eén van de onrendabele werkzaamheden is de bestrijding van de Prunus. De beperkingen met betrekking tot de bestrijdingsmiddelen en met betrekking tot de methoden, verhogen de kosten aanmerkelijk. Maar zelfs, al zou dat niet zo zijn, dan is in vele

gevallen ook de omvang van het te bestrijden object zodanig dat de boseigenaar zich - ook al krijgt hij 75% van de kosten vergoed - deze bestrijding niet kan veroorloven. Indien deze bestrijding inderdaad dient te worden bevorderd, zal 100% subsidie ernstig moeten worden overwogen.

De verhouding tussen het bosbezit in handen van de overheid en het bosbezit in handen van particulieren verandert. Het particuliere bezit neemt af; dat is niet alleen in Nederland het geval. Deze verandering heeft zeker ook te maken met de functies van het bos; sommige functies kunnen zoveel kosten meebrengen, dat deze beter door de overheid dan door een particulier kunnen worden gedragen. Het is niettemin te betreuren dat het particuliere bezit afneemt.

Het is wellicht beter te spreken van bosbezit in de dode hand en bosbezit niet in de dode hand. De verhouding is dan nog ongunstiger.

Het is juist de bedoeling dat vooral bij particulieren weer belangstelling voor bosbezit wordt gewekt. Daartoe zullen dan doeltreffende maatregelen nodig zijn die niet alleen zien op het beheer en de uitkomsten daarvan, maar ook op de courantheid van het bosbezit. Die wordt bevorderd door een prijsontwikkeling, waarbij ten minste de inflatie is verdisconteerd. Bij de prijsvorming heeft het aankoopbeleid van de Overheid aanmerkelijk invloed.

De aangekondigde Wet Vervreemding Landbouwgronden betreft ook bosgronden in het beoogde systeem. Het Bosschap en de Nederlandse Vereniging van Boseigenaren hebben onmiddellijk gereageerd, daarbij betogend dat een negatief effect wordt bereikt met betrekking tot de eerdergenoemde doelstelling zonder dat de noodzaak daartoe is aangetoond.

Ook onzerzijds is een woord van kritiek op zijn plaats. Hoewel er in samenhang met de problematiek van de landbouwgronden wellicht aanleiding bestaat om de bossen erbij te betrekken is het gevaar groot dat de maatregel ten onrechte zal uitmonden in onderwaardering van het bos. Dit zou opnieuw de particuliere bosbezitter benadelen. Veel zal afhangen van de juiste toepassing van de maatregel, waarbij het bosbezit de waardering krijgt zoals ik hiervoor bij de bespreking van de prijsontwikkeling heb bedoeld. Het ligt op de weg van de overheid de uitbreiding van het bosbezit in particuliere hand te bevorderen.

Naast verwerving in eigendom door particulieren, valt misschien te overwegen overheidsbossen in erfpacht uit te geven aan particulieren. Een ander aspect dat hierbij de aandacht verdient is de druk van de belastingen. Sedert 1974 wordt de Vermogens-

belasting geheven naar een tijdelijk verhoogd tarief van f 8,- per f 1.000,- vermogen. Deze zogenaamd tijdelijke verhoging dreigt een bijna permanent karakter te krijgen. Het gedeelte van het bedrijfsvermogen van natuurlijke personen dat is vrijgesteld van deze belasting, is al sedert vele jaren ongewijzigd, hoewel in verband met de sterke inflatie zeker tot verhoging van de belastingvrije som had moeten worden overgegaan. Het gevolg van de handhaving van het tijdelijk verhoogd tarief van 8% bij een opwaardering van de waarde van bosgronden is dat de boseigenaar extra zwaar wordt getroffen. Het rendement van het bosbedrijf is immers ten enenmale ontoereikend om deze geruisloze verzwa- ring van belastingdruk op te vangen.

Voor de bosbouw zou het een goede zaak zijn indien de tijdelijke tariefsverhoging een einde zou nemen en de belastingvrije som, in verband met de geldontwaarding, zou worden verhoogd. Ook voor bosbezittingen die onder de Natuurschoon-wet 1928 zijn gerangschikt, zouden deze maatregelen een welkome verlichting betekenen. Voor de Successiewet speelt de belastingvrije som eveneens een belangrijke rol, en ook hier geldt dat er aanleiding bestaat de belastingvrije som aan te passen in verband met de geldontwaarding. Dat geldt in het algemeen, maar zeker ook bij bosbezittingen waar de vererving steeds een bijzonder probleem vormt in het voortbestaan.

In de Memorie van Toelichting op de begroting van het Departement van Landbouw en Visserij voor het dienstjaar 1979 spreekt de Minister over het bosbouwbeleid dat zal zijn gericht op:

- bos in vele verschijningsvormen en met een gevarieerde structuur;
- bosbeheer en bosgebruik gebaseerd op de natuurlijke mogelijkheden van de groeiplaats;
- voortdurende instandhouding van een groot deel van het bosareaal op dezelfde plek;
- veelzijdig bosgebruik.

Onder het laatste punt "veelzijdig bosgebruik" zal ongetwijfeld ook de houtproductie moeten worden gerangschikt. Zou de omschrijving van het bosbouwbeleid niet aan duidelijkheid hebben gewonnen indien ook de produktie van hout met zoveel woorden zou zijn genoemd? Het verdient de voorkeur dat de indruk als zou de houtproductie als doelstelling op de achtergrond geraken, wordt vermeden.

De ontwikkeling is gericht op gemiddeld oudere bossen waarin de biologisch zo interessante verval-fase plaatselijk bewust kan worden nagestreefd. Aldus de Memorie van Toelichting. Het zal interessant zijn te vernemen of het woord "plaatselijk" ook betekent dat deze ontwikkeling wordt beperkt tot die

bossen die niet van belang zijn voor de houtoogst.

Voorts wordt in de Memorie van Toelichting opgemerkt: "Door optimale benutting van de groeiplaats kan de houtproductie worden verhoogd en kan, mede door het hanteren van langere omlopen en het ouder laten worden van de bomen, een verbetering van de houtkwaliteit worden verkregen. Daarmee is - voor een belangrijk deel - de financiële basis voor de instandhouding van het bos gelegd". Deze uitspraak roept op zijn minst vragen op, vooral omdat deze stelling niet is onderbouwd. Waar het punt ligt, waar verdere verlenging van de omloop niet langer tot bedrijfseconomische voordelen leidt, is moeilijk aan te geven. Het zal daarom goed zijn als op dit punt nadere gegevens beschikbaar komen.

De Stichting Industrie-Hout heeft in zijn brief d.d. 16 oktober jl. gericht aan de Vaste Commissie voor Landbouw en Visserij van de Tweede Kamer nog eens onderstreept dat uitbreiding van het bosareaal in Nederland noodzakelijk is en dat deze uitbreiding niet aan andere EEG-landen mag worden overgelaten, zoals sommigen voorstaan.

Al in de opening van de Voorjaarsvergadering van dit jaar heb ik gewezen op het voornemen van de Minister van Landbouw en Visserij de Boswet te herzien. Daaraan wordt ook in de Memorie van Toelichting aandacht besteed. Daarbij zegt de Minister dat het in zijn voornemen ligt de beheersaspecten van de Boswet te versterken. Vooral het Beheersplan wil hij een wettelijke grondslag geven. Ik herhaal nog eens dat het van groot belang is te weten wat een dergelijke wettelijke status van het Beheersplan inhoudt. In het bijzonder ten opzichte van de vrijheid van de boseigenaar om al dan niet te besluiten tot het maken van een zodanig plan.

Eind mei jongstleden hebben leden van de Vaste Kamercommissie voor Landbouw een werkbezoek gebracht aan "De Dorschkamp". Door verscheidene bij de bosbouw betrokken organisaties en instituten is aan deze bijeenkomst deelgenomen. Ook onze vereniging was daarbij vertegenwoordigd. De opvattingen, zoals die vooral in het laatste jaar aan de orde zijn geweest, zijn daarbij naar voren gebracht. Ook de discussie was nuttig, maar de stellige indruk bestaat dat niet met het uitwisselen van gedachten bij dergelijke werkbezoeken kan worden volstaan. Het bestuur is ervan overtuigd dat het nuttig en noodzakelijk is dat onze vereniging op de ingeslagen weg voort gaat. Dat wil zeggen, de weg die leidt tot het meer en veelvuldiger naar buiten treden, het doen blijken van onze opvattingen en het daarmee mede richting geven aan het bosbouwbeleid in Nederland.

Bij de opening van de Voorjaarsvergadering dit

jaar heb ik melding gemaakt van een commissie die onder leiding van ons bestuurslid Stefels de doelstelling van onze vereniging nader zou detailleren. Dit in verband met het feit, dat daarmee de basis zou worden gelegd voor een meerjarenplan van activiteiten gericht op een beter begrip voor de bosbouw met al zijn aspecten bij de verschillende geledingen van onze samenleving. Deze commissie heeft desbetreffende suggesties geformuleerd en deze zullen bij een ander punt van onze agenda aan de orde komen. Een meerjarenplan, waarvan ik zojuist sprak, vraagt voortdurend aandacht en dient ook steeds te worden bijgestuurd. Deze taak zal hoog op het takenlijstje van het bestuur genoteerd moeten staan en het lijkt verstandig de commissie Public Relations een permanent karakter te geven.

In oktober is in Indonesië het Wereldbosbouwcongres gehouden. Daarbij stond het FAO-programma "Forestry for local communities development" centraal. Naast een officiële - Nederlandse - delegatie onder leiding van ons lid, dr. Otto, directeur-generaal voor Landinrichting, grond- en bosbeheer, namen verscheidene vertegenwoordigers van het Staatsbosbeheer, De Dorschkamp, het Tropeninstituut en de Bosbouwvakgroepen van de Landbouwhogeschool deel aan dit congres.

Het Staatsbosbeheer heeft twee rapporten inzake de openluchtrecreatie in de Nederlandse bossen ingediend, De Dorschkamp leverde rapporten inzake de ontwikkeling van richtlijnen voor planning en ontwerp van landschap in urbane gebieden, de toepassing van afval in bossen en het onderzoek naar de groeiplaatsgeschiktheid voor bomen en de vakgroep Bosbouwtechniek heeft rapporten ingezonden terzake van de onderwerpen "Ergonomisch onderzoek bij bosarbeid in de tropen" en "Bosbijproducten, onder andere de gecombineerde hout- en harswinning".

Naar aanleiding van het thema van dit Wereldbosbouwcongres: "Forests for people" is het interessant melding te maken van de plannen voor bosbouwontwikkelingshulp die Nederland aan Indonesië zal gaan leveren o.a. voor een landbouwinrichtingsproject in het stroomgebied van de Kali Konto. Het bestuur heeft - mede gezien het interessante thema van het Wereldbosbouwcongres en de ontwikkelingshulp die Nederland te dezer zake hoopt te bieden - het voornemen in de Voorjaarsvergadering 1979 het onderwerp "Bosbouw in ontwikkelingslanden" aan de orde te stellen.

De Bosbouw- en Cultuurtechnische School te Velp heeft op 4, 5 en 6 oktober haar 75-jarig bestaan gevierd. Bij die viering heeft de vertegenwoordiger van het Ministerie van Landbouw gezegd: "Ik constateer dat er voor uw school jaarlijks een groot aantal

aanmeldingen van nieuwe studenten is dat uw capaciteit vele malen overtreft. In de Memorie van Toelichting bij de begroting voor 1979 heeft u kunnen lezen dat er ook bezorgdheid bestaat over het grote verschil tussen aanmeldingen en capaciteit, zowel bij u als in Boskoop. Maar een oplossing op korte termijn doet zich niet voor. Een hogere en middelbare beroepsopleiding als de uwe kost de Overheid veel geld per student per jaar. Redelijkerwijs mag dan ook in deze tijd worden gesteld dat het aantal studenten dat de opleiding volgt, aansluit bij de capaciteit van de beroepenvelden waarin de afgestudeerden later zullen gaan werken. Teveel studenten opleiden in een dure vrij gespecialiseerde opleiding geeft enerzijds te hoge kosten, anderzijds is dit ook niet bevredigend voor gediplomeerden die niet in hun specialisme aan het werk kunnen komen. Een toelatingsbeleid, zoals bij de Bosbouw- en Cultuurtechnische School moet worden toegepast met een beoordeling naar de geschiktheid voor de studie, is mijns inziens dan ook weer zeker aanvaardbaar".

Op de internationale houtmarkt zijn de grote voorraden cellulose verdwenen - de prijzen zijn dientengevolge gestegen, nominaal althans. In feite evenwel nog niet, omdat de prijzen in dollars luiden en het lot van de dollar is u bekend. Vastgesteld kan worden dat in onze regio de papierindustrie goed voorzien is van hout en er is derhalve geen haast met betrekking tot het sluiten van nieuwe contracten. Een prijsverwachting is moeilijk te geven. Opmerkelijk is de toenemende vraag naar dunne palen, perkoenen. Om aan die vraag te voldoen, moet worden geïmporteerd.

Bij een volgend punt van onze agenda komen de financiën aan de orde. Het tijdschrift maakt het overgrote deel uit van onze jaarrekening. Het bereiken van een overschot of het oplopen van een tekort is dan ook vrijwel steeds toe te schrijven aan de operatie "tijdschrift".

Er zal in het lopende jaar worden ingeteerd op de reserves. Dat zou wel eens een structurele zaak kunnen zijn. In dat geval is - en dat wordt ook voorgesteld - een contributieverhoging onvermijdelijk. Bij de behandeling van dit punt zullen wij ten principale moeten vaststellen welke verhouding aanvaardbaar is tussen de ontwikkeling van het tijdschrift enerzijds en de ontwikkeling van de contributie anderzijds. Het feit dat wij hierover van gedachten zullen moeten wisselen, laat onverlet de waardering die ook het bestuur heeft voor de voortreffelijke inhoud en verzorging.

Zoals u allen bekend is, geldt sinds het begin van 1972 een statutaire regel, die inhoudt dat een bestuurslid voor drie jaren wordt gekozen en die bovendien inhoudt dat hij voor eenzelfde periode kan worden herkozen. Een aaneengesloten periode van zes jaar is dus het maximum. Ik ben in het voorjaar van 1972 voorzitter geworden en strikt genomen ben ik dus sinds een halfjaar in overtreding. Er bestonden evenwel enige omstandigheden die aanleiding waren tot mijn aanblijven tot deze Najaarsvergadering. Dat zult u mij en het bestuur wellicht willen vergeven als u hoort dat juist in de loop van dit laatste halfjaar een uitstekende opvolger bereid is gevonden het voorzitterschap over te nemen. U hebt zijn naam in de vergaderstukken al gelezen, maar ik noem hem bijzonder graag bij deze opening: de heer Van der Poel, directeur van het Rijksinstituut voor onderzoek in de bos- en landschapsbouw "De Dorschkamp".

Ik heb met veel plezier deel uitgemaakt van het bestuur van de Bosbouw Vereniging, en het voorzitterschap is mij mogelijk gemaakt door de steun en vriendschap van mijn mede-bestuursleden, waarvoor ik hun dankbaar ben. Dat geldt ook de bestuursleden van het eerste uur van mijn voorzitterschap, die in de loop van de jaren plaats hebben gemaakt voor de bestuursleden die nu zitting hebben. In de loop van die zes en half jaar waren er hoogtepunten, die een bijzonder accent hebben gelegd. In de eerste plaats: de beide stormen, die zoveel hebben losgewoeld. In de tweede plaats: het jubileum van "De Dorschkamp" in 1972. En in 1974: het jubileum van het Staatsbosbeheer.

In de loop van de jaren is ook gepoogd om aandacht te geven aan excursies naar het buitenland. Zowel de excursie naar Denemarken als ook die naar West-Duitsland verheugden zich in een grote belangstelling en bleken achteraf ook geslaagd. En in het laatste jaar is vooral nadruk gelegd op de richting die de bosbouw in Nederland inslaat en in moet slaan. De rol die onze vereniging daarbij behoort te spelen, is aan de orde.

Het is goed om je voortdurend te bezinnen op je taak. Het is verstandig om te beseffen dat niet alles bij het oude blijft. En het is zeker zo verstandig om te beseffen dat niet alle veranderingen verbeteringen zijn. Ik zou deze opening willen besluiten met: "Bosbouw Vereniging, let op uw zaak".